

MINISTERSTWO
RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Ubezpieczeń Społecznych

DUS-I.055.2.2022.RM

Warszawa, dnia 28 lipca 2022 r.

Dotyczy: odpowiedź na petycję

Szanowny Panie,

działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją dotyczącą *renty socjalnej i zbiegu do renty rodzinnej, zmiany zasad wyliczania oraz podwyższania zasiłku pielęgnacyjnego oraz waloryzacji dodatku pielęgnacyjnego i waloryzacji rent i emerytur w 2023 r.*, Departament Ubezpieczeń Społecznych, przedstawia następujące stanowisko w odniesieniu do poszczególnych postulatów.

1. Renta socjalna i zbieg z rentą rodzinną

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 240) renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia,
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia,
- 3) w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504).

Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz jednocześnie powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej

zgodnie z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podwyższenie renty socjalnej następuje z urzędu, a jeżeli wypłata renty została wstrzymana - po jej wznowieniu.

Od 1 marca 2022 r. renta socjalna wynosi 1338,44 zł. Kwota renty socjalnej uległa znacznemu podwyższeniu od 2015 r., kiedy to wynosiła 739,58 zł. Odpowiadała wówczas 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Wychodząc naprzeciw postulatom osób niepełnosprawnych i ich opiekunów, ustawą z dnia 9 maja 2018 r. o zmianie ustawy o rencie socjalnej (Dz.U. poz. 233) zrównano kwotę renty socjalnej z najniższą rentą z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Podwyższone renty socjalne były wypłacane od września 2018 r. z wyrównaniem od czerwca.

Podkreślić także należy prawo osób pobierających rentę socjalną do innych świadczeń finansowanych ze środków publicznych – w tym dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, tzw. 13. emerytury, czy kolejnego dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego, tzw. 14. emerytury.

W zakresie zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej, uprzejmie wyjaśniam, że regulacja ta jest wyjątkowym rozwiązaniem, ponieważ w prawie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada wypłaty jednego świadczenia przyznanego na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Art. 9 ustawy o rencie socjalnej daje możliwość jednoczesnego pobierania renty socjalnej i renty rodzinnej, z pewnym ograniczeniem kwotowym. W przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Biorąc pod uwagę powyższe, w chwili obecnej nie jest rozpatrywana kwestia zmiany przepisów ustawy o rencie socjalnej w zakresie zasad podwyższania tego świadczenia.

2. Zmiana zasad wyliczania oraz podwyższania zasiłku pielęgnacyjnego

Zasiłek pielęgnacyjny adresowany do osób niepełnosprawnych jest świadczeniem rodzinnym finansowanym z budżetu państwa, którego wysokość podlega procesowi weryfikacji na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615).

Zasady ustalania wysokości świadczeń rodzinnych, w tym także kwoty zasiłku pielęgnacyjnego, regulują obowiązujące od ponad 18 lat przepisy art. 18 i art. 19 ww. ustawy o świadczeniach rodzinnych. Zgodnie z art. 18 ustawy, kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwoty świadczeń rodzinnych (a więc także kwota zasiłku pielęgnacyjnego), z wyjątkiem świadczenia pielęgnacyjnego

waloryzowanego na odmiennych zasadach, podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyników badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin. Próg wsparcia dochodowego rodzin bada i przedstawia Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Natomiast, procedurę weryfikacji świadczeń rodzinnych określa art. 19 ustawy, który m.in. stanowi o udziale Rady Ministrów i Rady Dialogu Społecznego w procesie ustalania ww. kwot kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń rodzinnych. Ostateczne rozstrzygnięcie o zakresie zmian tych kwot w ramach danej weryfikacji, jest dokonywane przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia.

W świetle wyżej powołanych przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych, wysokość kwot kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwot świadczeń rodzinnych podlega procedurze weryfikacji, nieoznaczającej obowiązkowej zmiany wysokości weryfikowanych kwot. W ramach przeprowadzonej w 2018 r. weryfikacji, wysokość zasiłku pielęgnacyjnego uległa podwyższeniu po raz pierwszy od 12 lat i obecnie wynosi 215,84 zł (miesięcznie).

W ramach weryfikacji w 2021 r., ze względu na prowadzone nowe projekty w zakresie wsparcia rodzin, Rada Ministrów podjęła decyzję o utrzymaniu wysokości kwot ww. kryteriów dochodowych i świadczeń rodzinnych, w tym kwoty zasiłku pielęgnacyjnego, na dotychczasowym poziomie.

Zgodnie z ww. stanem prawnym kolejna weryfikacja kwot przypada na 2024 r. i również wówczas Rada Ministrów podejmie decyzję o jej zakresie.

Reasumując należy wskazać, że nie są prowadzone prace nad zmianą funkcjonujących na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych regulacji dotyczących zasad weryfikacji wysokości kwot świadczeń rodzinnych, w tym kwoty zasiłku pielęgnacyjnego.

3. Waloryzacja rent i emerytur oraz dodatku pielęgnacyjnego

Postulat przedstawiony w petycji w tym zakresie dotyczy przeprowadzenia waloryzacji rent i emerytur w 2023 r. wskaźnikiem inflacji na koniec 2022 r., jednak nie mniej niż 12%.

Waloryzacja emerytur i rent jest jednym z ważniejszych zadań realizowanych w ramach polityki społecznej państwa. Ma na celu urealnienie wartości wypłacanych świadczeń. Przeprowadzana jest corocznie od dnia 1 marca.

Obecnie obowiązujące zasady waloryzacji świadczeń określa ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którą waloryzacja jest przeprowadzana przy zastosowaniu procentowego wskaźnika waloryzacji, który odpowiada średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Zwiększenie wskaźnika waloryzacji o co najmniej 20% realnego wzrostu płac jest corocznie przedmiotem negocjacji w ramach Rady Dialogu Społecznego, przeprowadzanych w czerwcu.

Tym samym w 2023 r. wskaźnik waloryzacji świadczeń będzie odpowiadał wskaźnikowi inflacji w 2022 r. zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu płac w 2022 r.

Aktualna prognoza średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2022 r. (wskaźnik inflacji emeryckiej) kształtuje się na poziomie 109,4%. Z kolei obligatoryjne 20% prognozowanego realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2022 r. wynosi 0,2%. W efekcie prognozuje się, że wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2023 r. wyniesie nie mniej niż 109,6%.

Jednakże należy mieć na uwadze, że rzeczywista wysokość wskaźnika waloryzacji świadczeń znana będzie dopiero w połowie lutego 2023 r., po ogłoszeniu przez Prezesa GUS wielkości wskaźnika inflacji w 2022 r. i realnego wzrostu wynagrodzeń w 2022 r.

Jednocześnie informuję, że kwotę dodatku pielęgnacyjnego, podwyższa się przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja. Od dnia 1 marca 2022 r. kwota dodatku pielęgnacyjnego wynosi 256,44 zł.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z poważaniem

Konrad Miłoszewski

Dyrektor

Departamentu Ubezpieczeń Społecznych

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/